

Eesti Rahvapanga
PÕHIKIRI

„Registreeritud Tallinna-Haapsalu
Rahukogu poolt 27. juulil 1925 a. Nr. 806“.

Eesti Rahvapanga PÕHIKIRI

Õhustrükikoda Tallinnas
Kõrgeõhustrükikoda

Eesti Rahvasõnang
PÕHIKIRI

Eesti Ühistrükikoda, Tallinnas 1925

I. Ülesanded ja õigused.

§ 1. Ühistegelise Keskpanga „Eesti Rahvapanga“ ülesandeks on oma liigetele laenu muretseda ja teisi rahalisi operatsioone toimetada, ning selleks tarvilikke kapitale nõutada.

Märkus: Keskpangal on õigus juhtumisel, kui vabade summade mahutamise oma liigete keskel võimalik ei ole, laenusid ka võõrastele anda.

§ 2. Keskpanga juhatus asub Tallinnas.

§ 3. Keskpangal on juriidilise isiku õigused. Tema võib oma peakoosolekute otsuste põhjal kinnis- ja vallasvara omandada, võerandada ja pantida, kohtus nõudjana ja kostjana esineda, osakondi ja agentuure avada, komisjonääre sise- ja väljamaal määrata, teiste ühingutega koos liitunud asutada ja muid asutusi luua, ning igasuguseid toimetusi ettevõtta, mis Keskpanga ja tema liigete heakorra arendamiseks tarvilikud.

II. Liikmed.

§ 4. „Eesti Rahvapanga“ liikmeks võivad olla kõik ühistegevusseaduse põhjal registreeritud ühised ja liidud, peale selle omavalitsused ja rahaliselt ning juriidiliselt iseseisvad riiklikud ja kogukondlikud ettevõtted.

§ 5. Liikmeks astuja peab sellekohase kirjaliku sooviavalduse Keskpanga juhatuse kaudu nõukogule esitama. Nõukogu koosolekul otsustatakse vastuvõtmist liht healteenamusega. Nõukogu otusest antakse soovijatele juhatuse kaudu teada, kus juures vastuvõtmata jätmise korral selle põhjusi ei tarvitse teatada.

§ 6. Vastuvõetud liige on kohustatud sellekohase teadaande päevast arvates kuu aja jooksul peakoosoleku poolt määratud summa osamaksu ja sisseastemaksu tasuma, ja kohustuse andma, et ta peale oma osamaksu summade Keskpanga kohustuste eest vastutab oma tasutud osamaksude kahekordses summas.

Märkus: Liikmeks astuja vastutab ka nende kohustuste eest, mis Keskpang oma peale võtnud enne tema liikmeks astumist.

§ 7. Igal liikmel on õigus Keskpangas laenusid teha neis piirides ja neil kindlustustel, mis Keskpanga juhatuse või diskonto-komitee poolt määratakse. Niisama on tal õigus Keskpanga kaasabi tarvitada kõigi Keskpangale lubatud operatsioonide tegemiseks.

§ 8. Liige, kes Keskpangast soovib välja astuda, peab sellest juhatusele kirjalikult teatama. Kuna väljaastuja teadaandmise päevast saadik kõik liikme õigused kaotab, vastutab ta selle peale vaatamata Keskpanga tegevusest tekkivate kahjude eest kuni väljaastumise aasta lõpuni. Osamaksu summad antakse väljaastuvale liikmele tagasi: kui teadaanne väljaastumise üle aasta esimesel poolel esitatud, siis pärast selle aasta aruande kinnitamist, mil teadaandmine esitati; kui aga teadaanne väljaastu-

mise üle aasta teisel poolel esitatud, siis pärast järgmise aasta aruande kinnitamise. Selle juures kaetakse tagasiantavatest osamaksudest kõige pealt väljaastuva liikme võlad Keskpangale, niisama ka see osa üldisest kahjust, mis tema peale langeb. Väljaastuv liige kaotab õiguse osakasu peale selle poolaasta algusest, mille jooksul tema oma väljaastumisest teatas; osakasu saamise õiguse lõppemise päevast kuni osamaksu tagasinõudmiseni saab ta osamaksu summa pealt protsenta samal määral, kui tähtajata hoiusummade pealt.

Märkus: Kasude ja kahjude arvamisel, mis väljaastunud liikme peale langenud, ei võeta neid summamid arvesse, mis kahjuks arvatud võlgade sissenõudmisest edaspidi võivad sisse tulla. Väljaastuv liige kaotab sellest päevast peale õiguse nende summade peale, mil lõpeb tema osakasu saamise õigus.

§ 9. Keskpanga liigete tegevuse lõpetamise puhul loetakse nemad Keskpangast väljaastunuteks sellest päevast peale, mil Keskpank sai selle üle teate. Niisuguste liigete poolt Keskpangale antud kindlustused, niisama ka nende osamaksud, kui nendest võlad, mis mainitud liikmed Keskpangast teinud, ja nende peale langevad kahjud ära tasutud, antakse välja § 8. tähendatud korras nendele isikutele, kelle kätte lähevad seaduse järele väljaastunud liigete varanduslised õigused. Sama korra järele makstakse nendele isikutele välja osakasu ja osamaksu protsendid.

§ 10. Peakosolek võib salajasel healetamisel kahe kolmandiku koosolejate healeenamusega neid liikmeid Keskpangast välja heita, kes 1) oma kohustusi Keskpanga vastu ei täida ilma mõjuvate põhjusteta, 2) kelle tegevus põhikirja vastu käib,

3) keda kohtu otsuse järele maksujõuetuks on tunnustatud, või 4) kes üldse oma tegevusega Keskpangale kahju teevad.

§ 11. Kui liikme osamaksu summa tema poolt Keskpangale antud kohustuste katmise läbi vähemaks on jäänud, kui peakoosoleku poolt määratud, ja liige seda tähtajaks ei täienda, siis loetakse ta nõukogu otsuse järele Keskpangast lahkunuks, kus juures temaga arved lõpetatakse selle põhikirja § 8. ettenähtud korras.

III. Keskpanga varad.

§ 12. Keskpangal on osa-, tagavara- ja muud kapitalid, mis peakoosoleku otsuse põhjal asutatakse.

§ 13. Osakapital sünnib liigete osamaksudest, mida need peakoosoleku poolt määratud suuruses proportsionaalselt nendele avatud krediidile on kohustatud maksma. Üksiku osatähe hind on Mk. 10 000.—, mida ka jaokaupa peakoosoleku poolt määratud tähtaegadel võib tasuda.

Märkus: 1. Keskpanga osakapitalide peale ei või keegi nõudmist pöörata ei üksikute liigete võlgade ega nendelt vastuvaidlemata- ja administratiiv-korras nõudmistele tasumiseks. Kuni liikme Keskpangast lahkumiseni, võib sarnaseid nõudmisi pöörda ainult temale kuuluva osakasu peale.

2. Osade edasiandmine ei ole lubatud.

§ 14. Tagavarakapital sünnib puhaskasust määratavatest protsentidest, mitte alla 20% igaaastasest puhaskasu summast ja sisseaste-maksudest, kui niisugused peakoosoleku poolt sisse seatud, — ning seda kapitali võib tarvitada peakoosoleku otsustel Keskpanga juhtuvate kahjude katteks.

Tõuseb tagavarakapital kuni osakapitali summa suuruseni, siis võib peakoosoleku otsusel temale iga aasta protsentide juurearvamist seniks seisma panna või vähendada, kuni ta jääb vähemaks osakapitalist.

§ 15. Kõigi muude kapitalide asutamisel määrab peakoosolek kindlaks nende otstarbe ja tarvitamise viisi.

IV. Keskpanga operatsioonid.

§ 16. Pangale on lubatud järgmised operatsioonid:

- a) sise- ja väljamaa vekslite kui ka igasuguste teiste võlakohustuste diskonteerimine; niisama ka diskonteeritud vekslite ja võlakohustuste edasidiskonteerimine ja üleandmine;
- b) laenude andmine ja krediitide avamine järgmistel kindlustustel:

- 1) Eesti Vabariigi väärtpaberid ja Eesti Vabariigi poolt kindlustatud väärtpaberid, maa- ja linna hüpoteekpankade pantkirjad — mitte üle 90% nende börsihinnast, teised sise- ja väljamaa protsentpaberid, osatähed, aktsiad, obligatsioonid, piletid ja pantkirjad — mitte üle 75% nende börsihinnast;

- 2) konossamendid, kaubaladu tunnistused (varrandid), veokontorite, raudtee- ja laeva-kvii-tungid, mis väljaantud mitteruttu-rikkiminevate kaupade peale, tingimistel, et kaubad ei ole kindlustatud mitte alla 10% üle laenu summa ja et poliisid on antud panka hoiule, — mitte üle $\frac{2}{3}$ kaupade hinnast;

- 3) kallid metallid, nüsama riigi rahakoja kvii-tungid, mis kulla ja hõbeda vastu väljaantud —

mitte üle 90% nende metallide seaduslikust hinnast, selle puudumisel — börsi hinnast;

4) kaubad ja teised vallasvarad, mis rikkinemisele vastupidavad, mitte üle $\frac{2}{3}$ nende väärtusest, tingimistel, et need kaubad on paigutatud Panga juhatuse poolt määratud ladudesse, kindlustatud tule vastu 10% võrra kõrgemalt, kui soovitakse laenu saada, ja kinnituspoliisid Keskpanka hoiule antud;

Märkus: Keskpank võib laenajate käest nõudekohustuste kindlustuseks vastuvõetud vallasvara jätta laenajatele kasutamiseks ehk hoole alla, tingimisel, et selle vara nimekirja seatakse kokku vähemalt kahe tunnistaja juuresolekul ja nende peale pannakse pandiksvõtmise tunnistuseks nähtavad märgid (pitserid, plommid, sildid j.n.e.). Kui niisuguseid märka vara peale ei panda, siis ei ole panga pandiõigus mitte maksev kolmandate isikute kohta, kes sõlmivad laenajaga selle vara kohta lepinguid. Panditud vara müümine ühes võlakohustuse edasiandmisega ostja peale on võimalik ainult Keskpanga juhatuse loal. Laenaja võetakse vastutusele nagu see hoiuleusaldaja varanduse raiskamise kohta määratud, kui ta pandid ärapeidab, või nad äramüüb enne laenu tasumist ilma panga loata. (Kriminaal-seaduse § 1681 ja 1682 ja rahuk. karistuse seaduse § 177).

Kui riigi või eranõudmise peale see vara ära müüakse, mis oli selle § põhjal väljaantud laenude kindlustuseks, siis tasutakse Keskpanga võlg ühes protsentidega enne riigi ja eranõudmisi.

Märkus: 2. Laenusid, mis on antud selle § lit. b. pp. 2 ja 4 all nimetatud kindlustuste vastu mitte kauemaks kui kahe (2) kuu peale, võib tõsta Panga juhatuse ühemeelsel otsusel kuni 80%-ni pandi väärtusest. Rahaminister kinnitab kaupade ja kauba dokumentide nimekirja, mille järele võib laenusid anda ja krediite avada eelpool nimetatud suurendatud määral.

- c) laenude andmine ja krediitide avamine käemeeste vastutusel ja kinnisvarade kindlustusel, solo-vekslite ja lihtvõlakohustuste vastu;
- d) laenude andmine ja krediitide avamine laevade ja muude mereveo abinõude peale, mis Eesti Vabariigis registreeritud, mitte üle 75% nende hinnast, kui nad on kindlustatud mitte alla 10% üle laenu summa, poliisid pangas hoiul ja võlg laeva peale ingrosseeritud;

Märkus: Keskpanga poolt antavad laenud, siia hulka arvatud ka diskonteeritud vekslid ja avatud krediidid, võivad olla lüheajalised, s. t. mitte kauemaks kui 1 aasta peale, ja pikaajalised. Pikaajalisi laenusid on Keskpangal lubatud anda ainult sel määral, kui palju tal on omakapitale ja pikaajalisi hoiusumme, mitte aga kauemaks kui 5. aastaks.

- e) laduruumide sisseseadmine igasuguste kaupade vastuvõtmiseks ja hoidmiseks ja nende eksploateerimine ladu tunnistuste ja pantkirjade väljaandmise teel, niisama ka laevade, vagunite, autode ja veovooride muretsemine ja eksploateerimine kaupade edasitoimetamiseks Eesti Vabariigi piirides, väljamaale ja väljamaalt sisse, veeteesid, raudteesid, kivi- ja teisi teesid mööda, igasuguste komisjoni ülesannete täitmine kaupade müügi ja ostu alal, laenude andmine kaupade peale, mis edasitoimetamiseks ja komisjoni peale vastu võetud;

Märkus: Keskpangal on õigus pantida sise- ja väljamaa pankades tema enese poolt väljaantud ladu- ja pantkirje, kviitungid ja muid kaubadokumente nende omanikkude käsul ja kulul; niisama on tal õigus pantida ka neid tunnistusi, mille järele ta ise on laenusid annud, kui ka tunnistusi oma kaupade peale.

- f) sissenõudmine vekslite ja igasuguste teistetähtajaliste dokumentide ja väärtpaberite järele teiste isikute ning asutuste arvel ja ülesandel;
- g) maksude õiendamine teiste iskute ja asutuste arvel Eesti Vabariigis ja väljamaal, tingimisel, et sel kujul avatud krediit oleks terves summas kindlustatud, kas jooksva arvega ehk teiste pantidega, mis mainitud selle § lit. b all;

Märkus: Keskpanga juhatus ja nõukogu ühe-meelsel otsusel võib iseäranis mõjuvatel põhjustel mainitud väljamakse ka ilma kindlustuseta toimetada, kus juures niisuguste juhtumuste jaoks peakoosoleku poolt peavad olema väljatõõtatud sellekohased juhatuskirjad. Niisuguste kindlustamata laenude kogusumma ei või tõusta üle $\frac{1}{10}$ Keskpanga omakapitalidest, ning sarnaste laenude tähtaeg ei tohi olla üle 30. päeva. Kui selle tähtaja jooksul pole esitatud tarvilist kindlustust, siis on Keskpanga juhatus kohustatud laenusid sisse nõudma, vastasel korral vastutavad nende laenude eest juhatuse liikmed isiklikult.

- h) rahasaatmine (transferdid) igale poole, kus asuvad Keskpanga osakonnad, korrespondendid ja vahetalitajad;
- j) igasuguste väärtpaberite, aktsiate, obligatsioonide, osatähtede ja pantkirjade ostmine ja müümine teiste isikute ja asutuste ülesandel, kui nende paberite liikumine on lubatud Eesti Vabariigis;
- i) igasuguste kaupade ostmine ja müümine ettemääratud vahetasu eest teiste isikute ja asutuste ülesandel ja arvel, tingimisel, et sarnaste vahetalituste peale ei tarvitataks üle $\frac{1}{5}$ Keskpanga omakapitalidest ning et Rahaministri poolt oleks heaks kiidetud nende kaupade nimemärgi, mis laenuasutused osta ja müüa tohivad;

- k) kallismetallide ostmine ja müümine raha ehk tooresmetallide kujul, omal ehk teiste isikute või asutuste arvel; niisama ka riigi rahakoja kullakviitungite ja väljamaa rahade ostmine ja müümine;
- l) vekslite ja igasuguste akkreditiivide väljaandmine sise- kui ka väljamaale neil tingimustel, mis selle § lit. g all näidatud;
- m) sise- ja väljamaa käsuvekslite ostmine ja müümine omal arvel, kui ka teiste isikute ja asutuste ülesandel;
- n) omal arvel Eesti Vabariigi ja Eesti Vabariigi poolt kindlustatud väärtpaberite ostmine ja müümine mitte suuremal määral, kui $\frac{2}{3}$ osas omakapitalidest;
- o) teiste, peale lit. n all näidatud väärtpaberite ostmine ja müümine, kuid ainult Keskpanga juhatuse ühemeelsel otsusel ning tingimusel, et selleks tarvitatav summa ei tõuse üle $\frac{1}{5}$ Keskpanga omakapitalidest;

Märkus: Ei ole lubatud niisuguseid osatähti, aktsiaid, obligatsioone ja pantkirju omal arvel osta ja müüa, mis veel täieste realiseerimata, s. t. mille järele veel raha pole sissemaksetud, ning mis ei liigu börsil;

- p) vahetalituse oma peale võtmine riiklikkude, kogukondlikkude ja seltskondlikkude asutuste poolt väljaantavate laenude, aktsiate, osatähtede, obligatsioonide ja pantkirjade realiseerimisel, kus juures väljamaa väärtpaberite realiseerimine võib sündida ainult Rahaministri nõusolemisel;

Märkus: Keskpangal ei ole lubatud võtta oma peale vastutust realiseerimise kordamineku eest.

- r) igasuguste väärtpaberite ja muude väärtuste hoiule võtmine;
- s) tähtajaliste, tähtajata ja jooksvale arvele hoiusummade vastuvõtmine, tingimusel, et tähtajaliste hoiusummade vastuvõtmisel antakse välja nimelised hoiutähed;
- t) pandiks võetud väärtuste ja kaupade edasipan-timine teistes laenuasutustes omaniku nõusole-misel, kuid mitte kõrgemal määral, kui laenusid on antud nende kindlustuste vastu.

§ 17. Hoiu- ja laenu- protsentide kõrgus, vekslite diskonteerimise ja kõiksuguste laenude, vahetalituste ja äritalituste tingimused, niisama ka hoiu- ja jooksva arve tingimused ning nende tingimuste muudatused määratakse kindlaks nõukogu poolt juhatuse ettepanekul ja antakse aegsaste avalikult teada.

§ 18. Väärtpaberite ja teiste liikuvate väärtuste vastu laenude andmine sünnib järgmises korras: panditud väärtused võtab Keskpanga juhatuse liigetelt vastu viimaste poolt allakirjutatud nimekirja järele ja liige avaldab kirjalikult oma nõusolekut selleks, et Keskpank võib edasi pantida kindlustuseks võetud väärtusi ja neid äramüüa, kui laen jääb tasumata tähtpäevaks.

§ 19. Kaupe ja väärtpaberid ostab Keskpank liigete arvel ainult sel määral, kui palju viimastel on pangas selleks otstarbeks vabased summe jooksva arvel või summe deponeeritud.

§ 20. Keskpank diskonteerib vekslid ja teisi tähtajalisi võlakohustusi ainult siis, kui nendel dokumentidel on vähemalt kaks allkirja. Ühe allkirjaga vekslid (solovekslid) diskonteeritakse ainult kinnisvarade kindlustusel.

Märkus: Kinnisvarade kindlustusel laenu andmine võib sündida ainult juhatuse igakordsel ühemeelsel otsusel.

§ 21. Kui laenutarvitaja on tähtpäevaks jätnud õiendamata oma pantidega kindlustatud laenu, siis saadab pank laenajale järgmisel päeval meeletuletuse ja teatab ühtlasi, et laenaja võib laenu veel 7. päeva jooksul ära õiendada, kus juures tuleb trahvi maksta $1/2\%$ laenatud summast. Jäeb laenatud 7. päeva jooksul veel õiendamata, siis võib Pank panditud väärtusi kas ise ehk börsil maakleri kaudu enampakkumise teel ära müüa. Riigi rahakoja kullakviitungid jäävad panka kuni nende tähtpäevani ehk laenaja poolt väljalunastamiseni; kui laenaja ei lunasta neid välja tähtpäevaks, siis võetakse poole protsendi trahvi asemel viivitatud aja eest harilikka protsenta, kus juures alanud 15 päeva pooleks kuuks arvatakse; niisama nõutakse sisse kulla müümise kulud ja 2% kogusummast viivituse trahviks.

§ 22. Panka toodud hoigusumme võib sekvestreerida ainult kohtu otsuse põhjal ja need antakse välja kohtuvõimudele ainult vastavate hoiutähtede ja arveraamatute ettenäitamisel.

§ 23. Pangale antud laenude kindlustused (kallid metallid, kaubad, riigi rahakoja tunnistused, konossamendid, varrandid, ja igasugused teised väärtpaberid ja dokumendid) ei kuulu sekvestri alla ei eraisikute ega riigi võlgade pärast, ega või neid arvata maksujõuetuks tunnistatud liikme konkursi alla kuuluvaks varanduseks, enne kui on tasutud Keskpangast võetud laen, mille kindlustuseks pant antud, ühes protsentidega, kuludega ja trahvidega. Keskpangal on õigus oma nõudmiste

katteks kinni pidada tarvilisi summe niihästi kindlustustest kui ka hoiusummadest, ja võlgniku päralt olevatest jooksvatest arvetest.

§ 24. Pank ei omanda oma osatähti ega anna laenu nende vastu.

§ 25. Peakoosolek määrab kindlaks üldise kohustuste summa (hoiusummad, edasi diskonteeritud vekslid jne.), mis Keskpank võib oma peale võtta, kuid see ei tohi kõrgemale tõusta kahekümneviiekordsest omakapitalide (osa-, tagavara ja muud kapitalid) summast.

§ 26. Seda osa Keskpanga osakapitalist ning hoiusummadest, mis ühistegeliste asutuste omad, võib tarvitada ainult läbikäimiseks ühistegeliste asutustega.

§ 27. Oma kontorite, osakondade, ladude, elevaatorite, nuumamise-asutuste, nafta- ja petrooleumi hoiukohtade, juurdeveo raudteede ja kanaalide, ehitus- ja parandustöökodade sisseseadmiseks ja muude oma tarviduste jaoks võib Keskpank võtta rendile ja omandada maksvate seaduste piirides igasugust kinnis- ja vallasvara. Keskpangal on ka õigus korratute võlglaste kinnisvara omandada ehk pandiks võtta nende võlgade läbi tekkida võivate kahjude ärahoidmiseks. Kinnisvara ostmine ja nende pandiks võtmine võib sündida ainult Keskpanga juhatuse ühemeelsel otsusel ja nõukogu heakskiitmisel, kus juures obligatsioonide tähtajad ei tohi pikemad olla, kui diskonteeritavate vekslite harilik tähtaeg. Jääb obligatsioonide tähtaja möödumisel laen tasumata, siis on Keskpanga juhatuse kohustatud laenu sissenõudmiseks viibimata samme astuma. Maksmata jäänud laenu eest omandatud kinnisvara tuleb aasta jooksul edasi müüa, kui Pank seda ise ei tarvita.

§ 28. Panga hoiutähtede blanketid tulevad riigi trükikojas trükkida. Nende dokumentide võltsijad langevad niisamasuguse karistuse alla, kui riigi paberite võltsijad.

Märkus: Rahaministri loal võib Keskpanga hoiutähtede blankette ka teistes trükikodades trükkida.

§ 29. Keskpanga hoiutähti võib riigiasutustes pantida, selle hinnaga, mis sarnasteks juhtumisteks Rahaministri poolt määratakse.

V. Valitsus.

§ 30. Keskpanga valitsevad juhatus ja nõukogu.

§ 31. Panga juhatus seisab koos esimehest ning vähemalt kahest liikmest, keda peakoosolek valinud nõukogu poolt ettepanud kandidaatide keskelt.

§ 32. Peakoosoleku poolt valitud juhatuse liigete volitused kestavad kolm aastat. Selle aja järele lahkub igal esimesel kolmel aastal üks juhatuse liige, kas kõigi juhatuse liigete nõusolemisel, või liisu läbi. Edaspidi lahkuvad juhatusest iga aasta need liikmed, kes kolm aastat ametis olnud. Lahkunud juhatuse liikmeid võib nende nõusolemisel uuesti valida.

§ 33. Kui mõni juhatuse liige lahkub ametist enne volituste tähtaja lõppu, siis valitakse peakoosolekul tema asemele nõukogu ettepanekul uus juhatuse liige selle tähtajani, milleni lahkunud liige oli valitud. Lahkunud või ajutiselt puuduva liikme kohuseid täidab kuni esimese peakoosolekuni või juhatuse liikme tagasitulekuni üks nõukogu poolt valitud nõukogu liigetest.

§ 34. Juhatus käib tarviduse järele koos, kuid mitte harvemini, kui korra nädalas. Juhatus otsused on maksvad, kui vähemalt kolm liiget olid koos. Otsusi tehakse liht healte-enamusega, väljaarvatud need küsimused, mis on §§ 16 pp. g ja o, § 20. ja 27. nimetatud. Langevad healed juhatuses pooleks, siis otsustab küsimuse esimehe heal; kui aga arvamised sedavõrd lahku lähevad, et ühegi ettepaneku poolt ei ole absoluutset healte-enamust, siis antakse küsimus nõukogu otsustada.

§ 35. Juhatus ülesandeks on: a) kõigi Kesk-panga asjade ja kapitalide valitsemine selle põhikirja ja nõukogu poolt väljatöötatud juhatuskirjade alusel; b) panga asjaajamise ja arvepidamise sisse-seadmise ja juhatamine; d) panga teenijate ametisse võtmine ja teenistusest vabastamine ning neile eelarve piirides palga määramine;

Märkus: Juhatus võib asjaajajale-direktorile õiguse anda panga teenijaid ametisse võtta ja ametist tagandada.

e) panga komisjonäärade valimine; g) nõukogu kinnitusel summade kindlaks määramine, mida iga põhikirjas lubatud panga tegevusharu peale võib tarvitada; h) alalise kassas tarvismineva sularaha summa kindlaksmääramine; j) nõukogu kinnitusel kaupade ja väärtpaberite nimekirja kokkuseadmise, mille kindlustusel pank laenusid võib anda ja mida ta võib omandada omal arvel; i) isiklise krediidi suuruse määramine diskonteeritud vekslite kindlustusel; k) kokkuleppel nõukoguga allkirjade arvu ja isikute äramääramine, kes alla kirjutavad Kesk-panga kohustustele ja selle määruse teatamine korrespondentidele; l) panga operatsioonidel võetavate ja makstavate protsentide ja komisjoni tasumäärade

väljatöötamine; m) otsuste tegemine teiste isikute arvel summade väljamaksmise kohta, kui mitte terve väljamakstud summa ei ole kindlustatud (§ 16 märkus pkt. g juures); n) § 16 pkt. p. all näidatud operatsioonide kohta käivate küsimuste otsustamine; o) läbikäimine valitsuse asutustega ja teiste isikutega kõigis Keskpanga asjus; p) aasta lõpul järgmise aasta eelarve kokkuseadmine ja aasta algul eelmise aasta täielise aruande kokkuseadmine ning nõukogule kinnitamiseks ettepanemine; r) seisukoha võtmine kõigi peakoosolekule otsustamiseks esitatavate küsimuste asjus ja s) üldine hoolitsemine Keskpanga tegevuse tõstmise eest.

§ 36. Keskpanga asjaajamise juhtijaks määratakse juhatuse poolt, nõukoguga kokkuleppides, asjaajaja-direktor, kas juhatusliigete hulgast või väljastpoolt, kes töötab temale antud juhatuskirja põhjal. Nõukogu nõusolemisel võib lepingu tegemisel asjaajajale-direktorile peale kindla tasu veel määrata protsendilise lisana tasu puhaskasust. Temaga tehtav leping kinnitatakse peakoosoleku poolt. Nõukogu heaksarvamise järele võib ka direktorile abi määrata, kes aga milgil tingimusel ei tohi juhatuse liige olla.

Märkus: Asjaajaja-direktor ja tema abi ei tohi oma ameti kestvusel oma nimel äri pidada, ega teistest mitteühistegelitest äridest tegelikult osa võtta.

§ 37. Juhatus esineb igal pool Keskpanga esitajana ilma iseäralise volituseeta, kuid iga üksik juhatuseliige võib Keskpanga esitajana esineda ainult juhatuse iseäralisel volitusel.

Märkus: Volitusele peavad kolm juhatuse liiget alla kirjutama. Juhatuselise volikirjaks on peakoosoleku protokollile sellekohane väljavõtte, mis kinnitatud koosoleku juhataja ja kirjatoimetaja poolt.

§ 38. Juhatusliikmed ei vastuta isiklikult panga kohustuste eest; oma võimupiiridest ülesastumise eest, hooletu hindamise eest pantide ja kindlustuste vastuvõtmisel ja üleüldse seadusevastaste tegude eest, mis pangale kahju teevad, vastutavad nad isiklikult ja oma varandusega üldiste seaduste järele.

§ 39. Juhatuse liigete tasu määrab peakoosolek. See tasu võib olla kas kindlaks määratud summa, või teatud protsent panga aastasest puhaskasust, või mõlemad koos.

VI. Nõukogu.

§ 40. Nõukogus on 12 liiget ja 6 liikme kandidaati, keda peakoosolek valib esitajate hulgast. Peakoosolek võib suurendada nõukogu liigete ja nende kandidaatide arvu omal äranägemisel.

§ 41. Nõukogu liikmed valitakse kolme aasta peale. Igal aastal langeb nõukogust välja $\frac{1}{3}$ liikmeid valimise vanaduse järele, esimesel kahel aastal aga kokkuleppe ehk liisu teel. Väljalangenuid liikmeid võib tagasi valida. Juhtumustel, kus nõukogu liige lahkub ametist enne oma volituste lõppu, astub tema asemele kandidaat, kes valimisel saanud kõige rohkem heali ja jääb nõukogu liikmeks kuni tema eelkäija volituste aja lõpuni.

§ 42. Nõukogu liikmed valivad eneste keskel aasta peale esimehe ja selle kaks abilist.

§ 43. Nõukogu koosolek on otsusevõimeline, kui koos on nõukogu esimees ehk tema asetäitja ja vähemalt pooled liikmed. Otsused tehakse healteenamusega, kuna sel juhtumusel, kui healed pooleks langevad, küsimuse otsustab juhataja heal.

§ 44. Nõukogu tuleb kokku vähemalt korra kuus. Nõukogu kutsub kokku esimees ehk tema abi, kuid ka kolmel nõukogu liikmel, juhatusel või revisjoni-komisjonil on õigus nõukogu kokku kutsuda.

§ 45. Nõukogu ülesandeks on:

- a) üldine valvus selle järele, et asju aetakse panga põhikirja piirides, niisama ka panga kassa ja arvepidamise reevideerimine igal ajal omal äranägemisel;
- b) nende ühistegeliste asutuste asjaajamise ja raamatupidamise korralikkuse järele valvamine, kes on ärilises läbikäimises pangaga;
- d) panga juhatusele ühistegeliste asutuste üle krediidi suuruse määramiseks tarvisminevate teadete muretsemine, ja laenu tingimuste kindlaks tegemine;
- e) nende küsimuste lõpulik otsustamine, mille juures juhatuse liigete arvamisest sedavõrd lahku läksid, et ükski ettepanek ei saanud absoluutset healteenamust;
- g) juhatuse poolt kokkuseatud kulude eelarve kinnitamine, niisama ka juhatusele loa andmine kinnitatud eelarve piiridest tarvilisel korral üle astuda;
- h) aasta aruande läbivaatamine ja ühes oma otsusega peakoosolekule kinnitamiseks esitamine;
- j) kõikide küsimuste esialgne läbivaatamine, mis talle esitatakse selle põhikirja järele või juhatuse soovil;
- k) juhatuse liigete asetäitjate määramine oma liigete hulgast § 33. tähendatud kordadel;
- l) igasuguste juhatuskirjade kokkuseadmine juhatuse ja panga muude asutuste tarvis ja
- m) peakoosolekule juhatuse ja nõukogu liigete kandidaatide nimekirja esitamine.

Märkus: Nõukogu poolt valimiseks kokku seatud kandidaatide nimekiri ei ole peakoosolekule kohustav, vaid koosolek võib üles seada ka teisi kandidaate.

§ 46. Nõukogu liikmed saavad tasu oma tööst eest peakoosoleku otsuse järele.

§ 47. Keskpanga juhatusel ühes nõukoguga on õigus panga juure asutada diskonto-komiteed. Diskonto-komitee otsustab selle üle, kui suurt krediiti ja missugustel kindlustusel avada panga klientidele.

§ 48. Nõukogu esimehel ehk nõukogu volinikul on õigus panga juhatuse koosolekutest osa võtta; juhatuse liikmed aga on kohustatud nõukogu koosolekule ilmuma igakord, kui nõukogult tuleb sellekohane kutse.

§ 49. Nõukogu, juhatuse, revisjoni-komisjoni ja diskonto-komitee liikmed, niisama kõik panga ametnikud peavad saladuses hoidma kõike mis puutub panga tegevusesse ja Keskpanga klientide arvetesse.

§ 50. Keskpanga pitser kannab järgmist pealkirja: „Eesti Rahvapank.“

VII. Peakoosolek.

§ 51. Igal liikmel on õigus peakoosolekule saata ühte healeõiguslist esitajat. Liigetel, kes on omandanud rohkem, kui ühe osatähe, on õigus peakoosolekule saata iga täie kümne osatähe kohta, mis neil üle ühe olemas, ühte lisaesitajat.

§ 52. Iga peakoosoleku algul seatakse kokku juhatuse poolt healeõiguslike esitajate nimestik, mida nõukogu kontrollleerib.

§ 53. Peakoosolekud on korralised ja erakorralised. Korralised tulevad kokku mitte hiljem, kui aprilli kuul, kuna erakorralised kutsutakse kokku, kas juhatuse enese algatusel, või nõukogu, või revisjoni-komisjoni nõudel erakorraliste asjade aruta-

miseks. Revisjoni-komisjoni või nõukogu nõudel peab juhatus koosoleku kokku kutsuma kuu aja jooksul nõude saamise päevast arvates.

Märkus: Kui liikmed, kes vähemalt $\frac{1}{20}$ osakapitali omanikud, soovi avaldavad peakoosoleku kokkukutsumiseks ja ära tähendavad, missugused küsimised tuleksid peakoosolekul arutusele võtta, siis peab juhatus seda nõuet tingimata täitma kuu aja jooksul.

§ 54. Peakoosoleku kutsed avaldatakse „Riigi Teatajas“ ja peakoosoleku enese poolt määratud teistes ajalehtedes vähemalt kuu aega enne koosoleku päeva. Nendes teadaannetes peab olema nimetatud: a) päev ja tund, millal koosolek algab; b) koosoleku ruum, d) koosolekul arutusele tulevad küsimused.

Juhatuse ettepanekud päevakorda võetud küsimuste kohta peavad tarvilikul arvul valmistatud olema ja liigetele kättesaadetud vähemalt 7 päeva enne koosolekut.

Märkus: Peale kuulutuste ajalehtedes saadetakse liigetele kutsed tähitud kirjas postikaudu kätte, selles §-is tähendatud tähtajal ja neil aadressidel, mis on ülestähendatud juhatuse ärraamatutes.

§ 55. Peakoosolek on otsusevõimeline, kui ta on määratud korra järele kokku kutsutud.

§ 56. Peakoosoleku igakordne juhataja valitakse koosoleku algul nende esitajate hulgast, kes ei ole juhatuse, nõukogu ega revisjoni-komisjoni liikmed. Kuni koosoleku juhataja valimiseni juhatab koosolekut nõukogu esimees ehk tema asetäitja.

§ 57. Peakoosolekul otsustatakse küsimusi liht healteenamusega, väljaarvatud § 59 pp. h, i, ja j all märgitud küsimused, milliste otsustamiseks on tarvilik $\frac{2}{3}$ -line healteenamus. Valimistel loetakse

need valituteks, kes on saanud üle poole koosolejate healtest. Kui valimistel tarvilik arv kandidaate ei saa üle poole healtest, võetakse järelvalimised ette. Järelvalimistel võetakse healetamisele need kandidaadid, kes ei saanud esimesel healetamisel tarvilist healtenamust.

§ 58. Kõik peakoosolekul arutusele tulevad küsimused esitatakse juhatuse kaudu nõukogule, kes nad enne läbi vaatab. Sellepärast peab iga liige, kes soovib mingisugust ettepanekut teha, või panga valitsuse tegevuse kohta kaebust tõsta, ettepanekuga juhatuse poole pöörama. Juhatuse on kohustatud kõik sarnased ettepanekud kahe nädala jooksul oma otsuse ehk seletusega nõukogule läbi vaatamiseks edasi andma. Nõukogu otsusest oleneb asja edaspidine käik. Ettepanekud, millele vähemalt $\frac{1}{5}$ osakapitali omanikke alla kirjutanud, esitatakse tingimata peakoosolekule ühes nõukogu ja juhatuse otsuste või seletustega. Kui ettepanek on tehtud vähemalt 7 päeva enne väljakuulutatud peakoosolekut, siis esitatakse ta sellele peakoosolekule, kui hiljem, siis järgmisele.

§ 59. Peakoosoleku otsustada on tingimata järgmised asjad: a) aasta aruande kinnitamine; b) puhtakasu jaotamine; d) Keskpanga üldise tegevuse kava ja eelarve kinnitamine; e) juhatuse ja nõukogu liigetele tasu määramine, niisama ka lepingu kinnitamine asjaajaja-direktoriga; g) juhatuse liigete, nõukogu liigete ja nende kandidaatide, kui ka revisjonikomisjoni liigete valimine; h) kinnisvara omandamine Keskpanga tarviduste jaoks; i) põhikirja muutmine või täiendamine; j) Keskpanga osakondade avamine; k) Keskpanga tegevuse lõpetamine ja asjade likvideerimine.

§ 60. Peakoosolek otsustab salajasel healetamisel: 1) kõiki valimisi, 2) juhatuse, nõukogu ja likvidatsiooni-komisjoni liigete tagandamist enne valimiste aja lõppu, 3) valitud tegelaste vastutuselevõtmise küsimusi.

§ 61. Koosoleku üldise käigu ja otsuste üle seatakse kokku täielik protokoll, kus juures otsuste kohta ära märgitakse, missuguse healteenamusega nad on vastuvõetud, niisama märgitakse üles seal juures avaldatud eriarvamised. Koosoleku juhataja nimetab protokollikirjutaja, kus juures juhataja selle eest vastutab, et protokoll sisaldab kõiki neid mõtteavaldusi ja otsusi, mis tehti koosolekul. Protokolli kinnitavad oma allkirjadega koosoleku juhataja ja protokollikirjutaja ning vähemalt kolm koosolekul viibinud esitajat. Juhatuse poolt kinnitatud peakoosoleku protokolli ära kirjad ühes juurelisatud eriarvamiste ja muude lisandustega antakse välja juhatuse poolt igale soovijale liikmele.

§ 62. Juhatuse, nõukogu, revisjoni- ja likvidatsiooni-komisjoni liikmed ei võta healetamisest osa küsimuste arutamisel, mis puutuvad nende vastutusele võtmisesse või sellest vabastamisesse, nende ametist tagandamisesse, nendele tasu määramisesse ja nende poolt allakirjutatud aruannete kinnitamisesse.

§ 63. Üks peakoosolek võib kesta mitu päeva, kuid mitte üle nädala, kus juures koosolek ise iga päev ära määrab koosolekute aja.

§ 64. Otsusvõimulise peakoosoleku otsused on kohustavad kõigile liigetele, niihästi neile, kelle esitajad viibisid koosolekul, kui ka neile, kelle esitajad puudusid koosolekult.

VIII. Aruandmine.

§ 65. Panga äriaasta kestab 1. jaan. kuni 31. detsembrini.

§ 66. Juhatuse aasta-aruanne ühes nõukogu poolt selle kohta tehtud märkustega ja revisjoni-komisjoni otsusega peab olema trükis avaldatud ja juhatuse poolt liigetele laiali saadetud vähemalt 2 nädalat enne korralist peakoosolekut, mis aruande läbivaatamiseks kokku kutsutakse.

§ 67. Väljavõtte aasta-aruandest kuulutatakse „Riigi Teatajas“ ja neis ajalehtedes, mis peakoosolek selleks määrab.

§ 68. Aasta äriseisus tuleb riigi- ning teisi protsentpabereid hinnata mitte kõrgemalt, kui ostuhinnaga. Kui väärtpaberite börsihind on viimasel börsipäeval madalam ostuhinnast, siis peab neid äriseisus hindama börsihinnaga.

§ 69. Nõukogu ja juhatuse tegevuse järele valmistamiseks, niisama ka juhatuse ja nõukogu poolt kokkuseatud aruannete ja eelarvete revideerimiseks valib peakoosolek esitajate hulgast ühe aasta peale revisjoni-komisjoni, kus on vähemalt viis liiget.

Märkus: Revisjoni-komisjoni liikmed ei või olla ühtlasi Keskpanga nõukogu või juhatuse liikmed, ega mingisuguses palgalises ametis Keskpangas ega tema osakondades. Peakoosolek seab ise kokku nende kandidaatide nimekirja.

§ 70. Revisjoni-komisjon valib enese keskelt esimehe ja tema asemiku, kelle ülesandeks on komisjoni kokkukutsumine ja koosolekute juhatamine. Komisjoni koosolek on otsusevõimeline, kui on koos vähemalt pooled liigetest, nende hulgas esimees ehk tema asemik.

§ 71. Revisjoni-komisjon võib igal ajal kõike panga asjaajamist revideerida, selle algusest juhatusele teatades, kes omalt poolt igapidi peab kaasa aitama revisjoni hõlbustamiseks.

Märkus: Peakoosolek võib revisjoni-komisjoni liigetele (nõukogu ettepanekul) tasu määrata samadel alustel, nagu juhatuse ja nõukogu liigetele.

IX. Kasude ja kahjude jaotus.

§ 72. Puhtastkasust, mis on jäänud peale kõigi ärikulude ja kahjude mahaarvamise, arvatakse § 14. määratud osa tagavarakapitali juure. Kui ülejääk pole suurem, kui 8⁰/₀ osakapitalist, siis jaotatakse see kõik liigetele dividendiks. On ta aga üle 8⁰/₀, siis jaotab peakoosolek lisa oma äranägemise järele.

§ 73. Osakasu väljamaksmine algab kuu aja pärast peale peakoosolekut, kus juures igakordse maksu alguse üle avaldatakse sellekohane kuulutus. Kui osakasu 10 aasta jooksul peale määratud maksu tähtaja ei ole välja võetud, siis ei maksta seda osakasu enam välja, vaid arvatakse Keskpanga omanduseks. Väljavõtmata jäänud osakasu pealt ei maksta protsenti.

§ 74. Kui Keskpanga aastaaruande kokkuseadmisel või likvideerimisel kahjud ilmsiks tulevad, mida ei saa katta kasust ja tagavara kapitalist, siis määrab peakoosolek tähtaja, mille jooksul on iga liige kohustatud sissemaksma kahju katmiseks summa, mis tema kanda langeb proportsionaalselt tema osamaksu summale ja lisakindlustusele. Kui liige seda ei täida määratud tähtajaks, siis katab juhatuse niisuguse liikme osaks langeva kahjude

summa tema osamaksust; kui aga osamaksust selleks ei jätku, siis nõutakse temalt Keskpanka sisestamise puhul antud kohustuse põhjal see summa sisse tema muust varandusest.

§ 75. Kui osa kahjusid, mis mõne liikme peale langeb, eelmise § järele ei saa kaetud, siis jaotatakse katmata jäänud summa kõigi teiste liigete peale sellesamas §-is tähendatud korras.

X. Panga tegevuse lõpetamine.

§ 76. Keskpanga tegevust võib lõpetada igal ajal peakoosoleku otsuse põhjal.

§ 77. Tegevuse lõpetamisel nimetab peakoosolek nõukogu ettepanekul kolm või enam likvidaatorit ja määrab kindlaks likvidatsiooni korra.

Likvidaatrite määramisega lõpevad Keskpanga juhatuse ja nõukogu õigused ja kohustused. Peakoosoleku õigused jäävad maksma ka likvidatsiooni ajal, ja ta kinnitab likvidatsiooni aruande.

XI. Üldised määrused.

§ 78. Kõigil neil kordadel, kus käesolevas põhikirjas ei leidu juhatusi, toimib Keskpank üldiste seaduste ja määruste järele.

...kõikidele Eesti rahvale ...

§ 75. Kui mis kokkuvõtte ...

X. Panga tegevuse lõpetamine

§ 76. Pankade tegevuse lõpetamine ...

§ 77. Panga tegevuse lõpetamise ...

...kõikidele Eesti rahvale ...

XI. Üldised sätted

§ 78. Üldised sätted ...

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

AR1-03-01347

